

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA**

**PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, lipanj 2003.

PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca sadržana je u odredbi članka 2. stavak 4. podstavak 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

II. 1. OCJENA STANJA

Zakon o sprječavanju pranja novca (Narodne novine, br. 69/97, 106/97, 67/01 i 114/01 – u nastavku teksta: ZSPN) koji je stupio na snagu 1. 11. 1997., a u kojem su 2001. godine djelomičnim izmjenama otklonjene neke manjkavosti postavio je temelje za razvoj preventivnog sustava u području sprječavanja i otkrivanja pranja novca.

Time je Republika Hrvatska među prvim srednjeeuropskim državama prihvatila odgovarajuće međunarodne standarde na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca, a ujedno im se počela i organizacijski prilagođavati. Sukladno ZSPN-u i međunarodnim standardima (Modelni zakon UN-a) Ured za sprječavanje pranja novca (u nastavku teksta: Ured) je od samog osnutka tj. od početka 1998. godine, ustrojen u sastavu Ministarstva financija kao autonomna i samostalna financijsko-obavještajna jedinica (Financial Intelligence Unit – FIU) administrativnog tipa. Republika Hrvatska prihvatila je, dakle model osnivanja ureda u sastavu Ministarstva financija kao i većina država u svijetu. Naime, prema podacima Egmont grupe o tipu i lokaciji ureda (FIU) preko 70% svih ustrojenih ureda u svijetu su uredi administrativnog tipa u sastavu Ministarstva financija. Takav ustroj Ureda pozitivno je ocijenio i MMF u točki 5. Procjene zakonodavnog, institucionalnog i nadzornog aspekta u sprječavanju pranja novca i borbe protiv financiranja terorizma.

Temeljem ZSPN-a donesen je podzakonski akt: Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca te načinu vođenja popisa prikupljenih podataka (Narodne novine, br. 114/97), koji je još uvijek na snazi.

Osim ZSPN-a na sprječavanje i otkrivanje pranja novca u većoj se ili manjoj mjeri odnose Kazneni zakon (Narodne novine br. 110/97, 27/98, 129/00 i 51/01), Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02 i 143/02), Zakon o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata (Narodne novine br. 91A/93, 36/98 i 32/01) i Zakon o bankama (Narodne novine br. 84/02). Međunarodni standardi iz Konvencije o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenoga kaznenim djelom (Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 14/97), te Konvencije Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih tvari (Narodne novine, br. 53/93), odredbe 40 preporuka grupe za financijsku akciju (FATF) i odredbe Smjernica Savjeta Europske unije

o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca (1991/308/EEC i 2001/97/EC) su implementirane u hrvatsko zakonodavstvo.

Iz navedenih propisa i usvojenih konvencija vidljivo je da je Republika Hrvatska počela sustavno graditi svoj sustav za sprječavanje i otkrivanje pranja novca. Potvrđuju to i sve relevantne međunarodne organizacije (Vijeće Europe, Ujedinjeni narodi, Europska unija, Međunarodni monetarni fond, Grupa za financijsku akciju, Svjetska banka) koje su hrvatski model i preventivni sustav ocijenile kao suvremen i većim dijelom usklađen s međunarodnim standardima.

Uspostavu pravnog i organizacijskog sustava u sprječavanju pranja novca kao suvremenog i međunarodno priznatog potvrđuju ovi podatci:

- hrvatski je Ured od godine 1998. jedan od 69 članova Egmont grupe koja predstavlja međunarodno udruženje svjetskih ureda (financijskih obavještajnih jedinica) iz cijeloga svijeta;

- predstavnik hrvatskog Ureda ujedno je i član predsjedništva Odbora Vijeća Europe (Moneyval), član predsjedništva Egmont grupe i predsjednik radne skupine Egmonta (Outreach Working Group – pokroviteljska radna skupina).

- u sklopu evaluacije Hrvatske od strane međunarodnih institucija u posjetu Uredu bila su izaslanstva Vijeća Europe (Moneyval), GRECO-a, Međunarodnog monetarnog fonda, Europske komisije i Svjetske banke, o čemu su dostavljena Izvješća o evaluaciji u kojima su pozitivno ocijenjeni napori Ureda u ostvarivanju zakonskih zadaća na ovom području.

- predstavnik Ureda u sastavu izaslanstva UN-a i OSCE-a u Armeniji, Azerbejdžanu, Kirgistanu, Kazahstanu, Rumunjskoj, Albaniji, Crnoj Gori i ostalim državama (za BiH je sponzor hrvatski Ured) predstavio je hrvatski model u sprječavanju pranja novca, koje su isti prihvatili.

Da je model u prevenciji pranja novca dobro izabran potvrđuje i mišljenje američkog Ureda – FINCEN-a, u kojem se navodi da Republika Hrvatska ima jednu od najboljih financijsko - obavještajnih jedinica (Ured), po kojemu su mnoge države u regiji temeljile svoje zakone i sustave protiv pranja novca.

Sve spomenuto upućuje i na to da se Republika Hrvatska do sada nije našla niti na jednoj crnoj listi nekooperativnih jurisdikcija, odnosno da vezano za pregovore o pridruživanju Republike Hrvatske u EU do sada na tom području nije imala nikakvih poteškoća.

II. 2. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Polazeći od navedenog, možemo stanje na području prevencije u sprječavanju pranja novca, označiti kao zadovoljavajuće i pozitivno. Međutim, po mišljenju predlagatelja potrebno je još i dodatno pravno urediti određena pitanja u području prevencije pranja novca, primjerice:

1. pitanje aktivnijeg uključivanja i drugih obveznika i profesija u poduzimanju mjera za sprječavanje pranja novca, koji bi mogli biti korišteni za pranje novca. Provođenje zakonskih mjera u prevenciji pranja novca od strane obveznika i Ureda dovelo je do toga da “perači” novca traže alternativne putove prikrivanja svojih nezakonitih prihoda;

2. pitanje identifikacije domaćih i stranih pravnih osoba odnosno stvarnih vlasnika i članova uprava trgovačkih društava,

3. pitanje povećanja iznosa/limita od 105.000,00 kn na 200.000,00 kn, kod prijave od strane obveznika gotovinskih i povezanih transakcija omogućit će Uredu da učinkovitije obrađuje sumnjive transakcije,

4. pitanje nadzora nad primjenom ZSPN-a na način da se izričito odrede nadzorna tijela po pojedinim sektorima, koja će u cijelosti preuzeti odgovornost za provedbu ZSPN-a, svaka u svom sektoru, a što je i preporuka međunarodnih organizacija. Na taj se način želi postići veća učinkovitost nadzora pojedinih obveznika, a time i kvalitetnija provedba odredaba ZSPN-a.

Ostale promjene i dopune prije svega su tehničke prirode, tj. odnose se na prilagođavanje teksta novim obveznicima i pojmovima.

Dakle, predložena načela za uređenje navedenih pitanja ne odstupaju od načela sada važećega ZSPN-a, jer riječ je o implementaciji međunarodnih normi i međunarodnih standarda u hrvatski pravni sustav u području sprječavanja pranja novca.

Usklađenost odredbi Zakona s direktivom EU i preporukama međunarodnih organizacija:

Naime, na području sprječavanja pranja novca prihvaćena je 4. 12. 2001. nova Direktiva EZ br. 2001/97/EC o sprječavanju upotrebe financijskog sektora u svrhe pranja (u nastavku teksta: Direktiva EZ br. 2001/97/EC), koja je dopunila do tada važeću Direktivu EZ br. 91/308/EEC. Potreba za usklađenjem odredaba ZSPN-a s pojedinim odredbama nove Direktive jedan je od glavnih razloga zbog čega je predlagatelj uputio prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama ZSPN-a. Inače, za članice EU rok za usklađenje je 15. 6. 2003.

Dakle, značajnije novosti koje donosi Direktiva EZ br. 2001/91/EC jesu:

- proširuje se krug obveznika na nove obveznike i subjekte u poduzimanju mjera za sprječavanje i otkrivanje pranja novca. Osim obveznika iz financijskog i nefinancijskog sektora među nove obveznike u Direktivu EZ br. 2001/91/EC uvršteni su i obveznici koji imaju podružnice u inozemstvu ili koji imaju u većinskom vlasništvu ili pod kontrolom financijske institucije u inozemstvu, zatim pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u svezi s organiziranjem i provođenjem dražbi,

- uključuju se i drugi subjekti koji u okviru svojih djelatnosti provode i određene financijske aktivnosti – transakcije, kao što su odvjetnici, odvjetnička društva i javni bilježnici odnosno drugi subjekti koji imaju uvid u određene transakcije (računovođe, porezni savjetnici te ovlaštene revizori i revizorska društva).

Međutim, zbog specifičnosti odvjetničkog posla u odnosu prema strankama omogućene su neke iznimke, koje odvjetnike izuzimaju u nekim situacijama provođenja određenih mjera na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca.

Razlog za predlaganje izmjena i dopuna ZSPN-a jesu i preporuke Posebnog odbora stručnjaka za procjenu mjera protiv pranja novca (Moneyval) pri Vijeću Europe (u nastavku teksta: Posebni odbor) koji su dvaput posjetili Republiku Hrvatsku. Iz prvog

Izvešća o evaluaciji Republike Hrvatske (lipanj 2000.) i nacrtu drugog Izvešća o evaluaciji Republike Hrvatske (lipanj 2003.) vidljivo je da Republika Hrvatska mora dodatno urediti određene mehanizme u sprječavanju pranja novca.

Najznačajnije preporuke Posebnog odbora Vijeća Europe su:

- obveznici (banke i dr.) moraju biti zakonski obvezni identificirati stvarnog vlasnika i članove uprave trgovačkog društva prilikom otvaranja računa ili uspostavljanja trajne poslovne suradnje.

Rješavanje problematike identifikacije domaćih i stranih stvarnih vlasnika trgovačkih društava u posljednje vrijeme preporučuje i Grupa za financijsku akciju (FATF) OECD-a;

- točno se moraju definirati nadzorna tijela koja će nadzirati provedbu ZSPN-a u svojim sektorima, te se mora osigurati redovni nadzor obveznika, te da nadzor nad provedbom zakonskih odredbi o sprječavanju pranja novca u bankarskom sektoru provodi HNB, mjenjačnice treba nadzirati Devizni inspektorat, Direkcija za nadzor društava za osiguranje treba nadzirati osiguravajuća društva, Komisija za vrijednosne papire treba nadzirati burze i ostale pravne osobe ovlaštene za obavljanje poslova s vrijednosnim papirima, a nadzorne službe Ministarstva financija i Ured trebaju obavljati nadzor nad svim obveznicima iz djelokruga svoje nadležnosti;

- predstavnici Posebnog odbora predlažu s obzirom na velik broj zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama (od 105.000 kn ili većim), što u budućnosti može skrenuti rad Ureda s njegove osnovne preventivne i analitičke zadaće, da bi trebalo preispitati iznos/limit od 105.000 kn za prijavljivanje gotovinskih transakcija na veći iznos.

Na pripremu izmjena i dopuna ovoga Zakona donekle su utjecali i događaji koji su uslijedili nakon terorističkog napada 11. rujna 2001. Republika Hrvatska potpisala je (11. 11. 2001.) Međunarodnu konvenciju o suzbijanju financiranja terorizma UN-a, u kojoj su odredbe o sprječavanju financiranja terorizma, koja je u postupku usvajanja. Sukladno tome, Ured će kao primatelj obavijesti o sumnjivim transakcijama, kada utvrdi da su neka novčana sredstva namijenjena financiranju terorističkih i drugih zločinačkih organizacija, o tome obavijestiti nadležna domaća tijela i nadležne međunarodne organizacije.

Prihvaćanje predloženih promjena i dopuna ZSPN-a imat će za posljedicu cjelovito usklađenje hrvatskoga zakonodavstva s obvezama, koje državama nalaže Direktiva EZ br. 2001/97/EC, odnosno prihvaćanje preporuka Posebnog odbora. To znači da će Republika Hrvatska do kraja prihvatiti sve međunarodne standarde i mehanizme u sustavu sprječavanja pranja novca, što će povećati učinkovitost preventivnog sustava, odnosno Republika Hrvatska će imati jednake standarde s onim u Europskoj uniji u području sprječavanja pranja novca. Na taj način u cijelosti će biti ispunjena obveza iz članka 78. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu predloženog Zakona neće trebati osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 165. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine br. 9/01) predlaže se da se ove izmjene i dopune Zakona donesu po hitnom postupku zbog opravdanih državnih razloga vezanih za uključivanje Republike Hrvatske u Europsku uniju i radi provođenja Nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji i na području sprječavanja pranja novca, odnosno radi usklađivanja domaćeg zakonodavstva s novom Direktivom EZ br. 2001/97/EC i s drugim međunarodnim konvencijama, kako bi se Republika Hrvatska mogla u potpunosti uključiti putem Ministarstva financija – Ureda u sprječavanju financiranja terorizma.

V. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA

Članak 1.

U Zakonu o sprječavanju pranja novca (Narodne novine, br. 69/97, 106/97, 67/01 i 114/01) članak 1. mijenja se i glasi:

“(1) Ovim se Zakonom propisuju: mjere i radnje u bankarskom, novčarskom i drugom poslovanju koje se poduzimaju radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca i sprječavanja financiranja terorizma, obveznici provedbe mjera i radnji koji su dužni postupati prema ovom Zakonu, djelovanje i postupci Ureda za sprječavanje pranja novca u otkrivanju sumnjivih transakcija kojima se prikriva pravi izvor novca i imovine ili prava za koje postoji sumnja da su pribavljena na nezakonit način u zemlji ili inozemstvu (u daljnjem tekstu: pranje novca), te uređuju i druga pitanja od značaja za razvoj preventivnog sustava u sprječavanju pranja novca.

(2) Mjere i radnje za otkrivanje i sprječavanje pranja novca poduzimaju se pri ulaganju, preuzimanju, zamjeni, raspačavanju novca, pri sklapanju pravnih poslova kojima se stječe ili koristi imovina te ostalim oblicima raspolaganja novcem, pravima i drugom imovinom koji mogu poslužiti za pranje novca (u daljnjem tekstu: transakcije).“

Članak 2.

U članku 2. stavak 1. podstavak 1. iza riječi: “banke i” dodaje se riječ: “stambene”.

Iza podstavka 1. dodaje se novi podstavak koji glasi: “- štedno kreditne zadruge,” .

Dosadašnji podstavak 2. mijenja se i glasi: “- investicijski fondovi i društva za upravljanje investicijskim fondovima,” .

Iza dosadašnjeg podstavka 2. dodaje se novi podstavak koji glasi: “- mirovinski fondovi i društva za upravljanje mirovinskim fondovima,” .

Dosadašnji podstavak 3. mijenja se i glasi: “- Financijska agencija i Hrvatska pošta d.d.,” .

Dosadašnji podstavak 7. mijenja se i glasi: “- ovlaštene mjenjači,” .

Dosadašnji podstavak 9. mijenja se i glasi: “- priređivači igara na sreću za lutrijske igre, za igre u casinima, za kladioničke igre i za igre na sreću na automatima.”

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

“(2) Obveznici iz stavka 1. koji imaju podružnice u inozemstvu ili imaju u većinskom vlasništvu ili pod kontrolom financijske institucije u inozemstvu, u državama u kojima se ne primjenjuju standardi u sprječavanju pranja novca, dužni su provoditi mjere za sprječavanje pranja novca propisane ovim Zakonom ako one nisu u suprotnosti sa zakonima i drugim propisima tih država.”

U dosadašnjem stavku 2. koji postaje stavak 3. iza riječi: “primanja, ” dodaju se riječi: “ i slanja ”, iza riječi: “putovanja, ” dodaju se riječi: “ organizatori izvođenja dražbi, ”, a riječ: “depozita” zamjenjuje se riječju: “sredstava”.

Članak 3.

U članku 5. stavak 1. riječi: “jedinствени матични број грађана” zamjenjuju se riječima “identifikacijski broj ili datum rođenja”.

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

“(3) Obveznik utvrđuje identitet stvarnog vlasnika pravne osobe i popis članova uprave prilikom otvaranja svih vrsta računa odnosno uspostavljanja drugih poslovnih odnosa s obveznikom na način predviđen ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.”

Dosadašnji stavci 3., 4. i 5. postaju stavci 4., 5. i 6.

Dosadašnji stavak 6. briše se.

Članak 4.

U članku 6. stavak 1. riječi: “4. stavak 2., 3., 4. i 5.” zamjenjuju se riječima: “8. stavak 1.”

U stavku 2. podstavak 1. mijenja se i glasi: “- podaci o nalogodavatelju i osobi kojoj je namijenjena transakcija i to: naziv, sjedište i matični broj za pravne osobe odnosno ime i prezime, adresa i identifikacijski broj ili datum rođenja za fizičke osobe,”.

Stavak 3. briše se.

Članak 5.

Članak 7. mijenja se i glasi:

“Obveznik će odbiti obaviti transakciju:

- iz članka 4 stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona ako nije u mogućnosti identificirati stranku,*
- iz članka 8. stavka 1. ako ne utvrdi podatke iz članka 5. i 6. ovoga Zakona i*
- ako stranka u svojstvu punomoćnika ne pruži punomoć iz članka 5. stavak 5. ovoga Zakona.”*

Članak 6.

U članku 8. stavak 1. mijenja se i glasi:

“(1) Obveznik će identificirati stranku i Uredu dostaviti podatke iz članaka 5. i 6. ovoga Zakona u roku tri dana od obavljanja transakcije, za sve transakcije iz članka 4. stavci 2. i 3. ovoga Zakona ako je vrijednost transakcije 200.000,00 kuna ili veća i za transakcije iz članka 4. stavci 4. i 5. na način predviđen ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.”

U stavku 3. riječi: “prema stavku 1. ovoga članka” zamjenjuju se riječima: “o transakcijama ako postoji sumnja da se radi o pranju novca iz članka 4. stavak 5. ovoga Zakona,”

U stavku 4. iza riječi: “naravi transakcije” dodaju se riječi: “iz stavka 3.”

Stavak 5. briše se.

Članak 7.

Iza članka 9. dodaje novi naslov i članak 9.a koji glase:

“Odujetnik, odvetničko društvo, javni bilježnik, revizorska tvrtka, ovlaštenu revizor, pravne ili fizičke osobe koje obavljaju računovodstvene poslove ili poslove poreznog savjetovanja

Članak 9.a

(1) Odujetnik, odvetničko društvo i javni bilježnik dužni su na propisani način obavješćivati Ured kada u svom radu obavljaju financijsku transakciju ili drugu transakciju s imovinom, ako postoji sumnja da se radi o pranju novca.

(2) Kada odvetnik i odvetničko društvo zastupaju stranku u sudskim i upravnim postupcima, nisu u obvezi postupiti u skladu s odredbom stavka 1. ovoga članka.

(3) Revizorska tvrtka, ovlaštenu revizor i pravne ili fizičke osobe koje obavljaju računovodstvene poslove ili poslove poreznog savjetovanja dužni su na propisani način obavješćivati Ured kada u obavljanju poslova iz svoga djelokruga utvrde da u svezi s određenim transakcijama postoji sumnja da se radi o pranju novca.

(4) Bez obzira na odredbe navedenih stavaka ovoga članka, odvetnik, odvetničko društvo, javni bilježnik, revizorska tvrtka, ovlaštenu revizor i pravne ili fizičke osobe koje obavljaju računovodstvene poslove ili poslove poreznog savjetovanja obavijestit će Ured na propisani način, u svim slučajevima kada od njih stranka zatraži savjet vezan za pranje novca.”

Članak 8.

Iza članka 21. dodaje se novi naslov i članak 21.a koji glase:

“Nadzor nad obveznicima u provedbi Zakona

Članak 21.a

(1) Nadzor nad obveznicima iz članka 2. ovoga Zakona koji moraju postupati prema ovom Zakonu obavljaju Hrvatska narodna banka, Komisija za vrijednosne papire, Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja, Direkcija za nadzor društava za osiguranje, i to:

- Hrvatska narodna banka obavlja nadzor nad obveznicima iz članka 2. stavak 1. podstavak 1. ovoga Zakona,*
- Komisija za vrijednosne papire obavlja nadzor nad obveznicima iz članka 2. stavak 1. podstavka 3. i 8. ovoga Zakona,*

- Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja obavlja nadzor nad obveznicima iz članka 2. stavak 1. podstavak 4. ovoga Zakona,
- Direkcija za nadzor društava za osiguranje obavlja nadzor nad obveznicima iz članka 2. stavak 1. podstavak 7. ovoga Zakona.

(2) Nadzorne službe Ministarstva financija i Ured obavljat će nadzor nad svim obveznicima iz djelokruga svoje nadležnosti.”

Članak 9.

Iza naziva glave VI. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE naslov: “Nadzor nad provedbom Zakona” mijenja se i glasi: “Provedbeni propisi”, a članak 22. mijenja se i glasi:

“Ministar financija dužan je donijeti potrebne propise za provedbu ovoga Zakona vezano za:

- način identifikacije stranke iz članka 5. ovoga Zakona,
- način određivanja identifikacijskog broja iz članka 5. i 6. ovoga Zakona,
- način i rokove obavješćivanja Ureda o transakcijama iz članka 8. ovoga Zakona,
- način vođenja popisa o prikupljenim podacima iz članaka 4., 5., 6. i 8. ovoga Zakona,
- uvjete pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskim transakcijama iz članka 8. stavak 1. ovoga Zakona i
- način i rokove obavješćivanja Ureda o transakcijama iz članka 9.a ovoga Zakona.”

Članak 10.

(1) Propise iz članka 9. ovoga Zakona donijet će ministar financija u roku 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka ostaju na snazi provedbeni propisi donijeti do dana primjene ovoga Zakona.

Članak 11.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo hrvatskog Sabora da izradi pročišćeni tekst Zakona o sprječavanju pranja novca.

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, a primjenjuje se od 1. siječnja 2004.

OBRAZLOŽENJE ODREDBA PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

U ovom se članku utvrđuje područje primjene Zakona i definicija pranja novca. Tekst ovoga članka sada je usklađen sa člankom 6. Konvencije Vijeća Europe br. 141 o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenoga kaznenim djelom i s Direktivom EZ br. 2001/97/EC o sprječavanju upotrebe financijskog sektora u svrhe pranja novca, a slijedi i odredbu članka 279. Kaznenog zakona Republike Hrvatske koji propisuje kažnjivo djelo pranja novca, odnosno određuje da se novac može prati iz svih nezakonitih radnji iz kojih proizlaze nezakoniti prihodi.

Prijedlog zakona poboljšava i dopunjuje dosadašnju definiciju transakcije na način da transakciju proširuje i na korištenje imovine.

Uz članak 2.

S izmjenama i dopunama članka 2. ZSPN-a proširuje se krug obveznika koji su dužni poduzimati mjere na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca, odnosno obveze o poduzimanju ovih mjera proširuju se i na podružnice u inozemstvu domaćih obveznika (npr. banaka).

Na taj su način izravno primijenjene odredbe članka 1.A i članka 2.a Direktive EZ br. 2001/97/EC o sprječavanju upotrebe financijskog sektora u svrhe pranja novca od 4. 12. 2001. godine, 40 preporuka FATF-a (Preporuka br. 20) te preporuke Posebnog odbora Vijeća Europe iz prvog Izvješća o evaluaciji u Republici Hrvatskoj (točka 172.)

Uz članke 3. i 4.

U ovim se člancima dosadašnji izraz za identifikaciju stranke "jedinostveni matični broj građana" zamjenjuje izrazom "identifikacijskim brojem ili datumom rođenja" (članci 3. i 4.)

U članku 3. preciznije se nego dosad uređuje obavljanje identifikacije stranke koja je pravna osoba od strane obveznika iz članka 2. ZSPN-a, u skladu s preporukama br. 10 i 11 FATF-a i člankom 3. Direktive EZ br. 2001/97/EC.

Nadalje, u članku 4. predviđeno je prikupljanje podataka o osobi i transakcijama tako što se prikuplja i podatak o nalogodavatelju transakcije, a to znači da je identifikacija nalogodavatelja obvezna kod doznaka iz inozemstva, sukladno preporukama 13 i 14 FATF-a, te člankom 3. Direktive EZ br. 2001/97/EC.

Uz članak 5.

Navedena odredba predstavlja tehničko usklađenje s promjenama i dopunama iz članka 7. ZSPN-a.

Uz članak 6.

U svezi s obavješćivanjem Ureda o transakcijama, predviđeno je da se Ured obavješćuje samo o transakcijama iz članka 4. stavci 2. i 3. ZSPN-a, tj. o gotovinskim i povezanim gotovinskim transakcijama, ako je vrijednost transakcije 200.000 kn i veća, kao i o transakcijama iz članka 4. stavci 4. i 5. ovoga Zakona.

Dosadašnji velik broj zaprimljenih obavijesti o gotovinskim i povezanim transakcijama opterećuje analitički rad Ureda. K tomu, praksa je pokazala da je najviše tih gotovinskih i povezanih transakcija zakonito te da ne upućuje na sumnju na pranje novca. Da bi se smanjio fizički opseg broja zaprimljenih gotovinskih transakcija, predlaže se povećanje iznosa za prijavu gotovinskih transakcija sa 105.000 kn na 200.000 kn. Na taj bi se način učinkovitost analitičkog rada Ureda znatno povećala jer ne bi bio opterećen velikim brojem gotovinskih transakcija. To je ujedno i preporuka Posebnog odbora Vijeća Europe u prvom Izvješću o evaluaciji u Republici Hrvatskoj (točka 183) u kojoj se navodi da bi trebalo preispitati iznos/limit za prijavljivanje Uredu gotovinskih transakcija.

Međutim obveznici su i dalje po važećem ZSPN-u dužni identificirati stranku koja obavlja gotovinske i povezane gotovinske transakcije od 105.000 kn ili veće, ali o tome ne obavješćuju Ured. Time je prihvaćen članak 3. stavak 2. Direktive EZ br. 2001/97/EC koja određuje potrebu za identifikacijom stranke kad obavlja transakcije u iznosu od 15.000 EUR-a i više, i to u slučajevima kada obavlja samo jednu transakciju ili više povezanih.

Uz članak 7.

Zbog usklađivanja hrvatskoga zakonodavstva s odredbama Direktive EZ br. 2001/97/EC potrebno je uključiti i druge subjekte u provođenju mjera u prevenciji pranja novca, a koji mogu biti zlorabljivi za pranje novca.

Ovi subjekti (odvjetnici i javni bilježnici) mogu biti zlorabljivi za pranje novca u slučaju kada u svom radu obavljaju financijsku i drugu transakciju s imovinom, odnosno revizori, računovođe i porezni savjetnici kada imaju uvid u poslovanje obveznika iz članka 2. ZSPN i njihovih stranaka, te time i uvid u određene transakcije za koje mogu postojati razlozi za sumnju na pranje novca.

Međutim, u cijelosti se uvažava specifičnost odvjetničkog posla, tj. omogućene su neke iznimke koje ih oslobađaju od obveze provođenja određenih mjera u sprječavanju pranja novca, a koje su predviđene u članku 6. stavak 3. Direktive EZ br. 2001/97/EC tj. u slučajevima kada stranku zastupaju u sudskim i upravnim postupcima, što obuhvaća i davanje savjeta u svezi ovih postupka, ali ne i davanje savjeta koji se traže u svrhu pranja novca.

Predlagatelj je time uvažio odredbe predviđene Direktivom EZ br. 2001/97/EC koja uključuje i ove subjekte u sprječavanje pranja novca. Tako su oni uključeni u propise kojima se uređuje sprječavanje pranja novca u zakonodavstvu npr. Belgije, Švicarske, Bugarske, Slovenije, Njemačke i Danske, a sve članice Europske unije dužne su uskladiti svoje zakonodavstvo s Direktivom EZ br. 2001/97/EC do 15. 6. 2003.

Uz članak 8.

Značajnu novost u ovome članku predstavlja izričito određivanje nadzornih tijela i decentralizacija nadzora po određenim sektorima nad obveznicima koji moraju postupati po ZSPN-u. Na taj se način prihvaćaju preporuke Posebnog odbora stručnjaka za procjenu mjera protiv pranja novca Vijeća Europe (točke 159. – 170.) te preporuke br. 26 i 29 FATF-a.

S iznimkom Ureda, sva ostala nadzorna tijela ovlaštena su samo za nadzor nad obveznicima koje i inače nadziru iz djelokruga svoje nadležnosti sukladno njihovim matičnim zakonima (npr. Zakon o bankama, Zakon o štedno-kreditnim zadrugama, Zakon o investicijskim fondovima, Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Zakon o osiguranju, Zakon o tržištu vrijednosnih papira, Zakon o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara, Zakon o deviznom poslovanju).

Uz članke 9. i 10.

U člancima 9. i 10. radi se o prijelaznoj odredbi koja određuje podzakonske propise utemeljene na ovom Zakonu. Predviđeni su podzakonski propisi iz članka 4. ZSPN-a, te članka 3, 6 i 7 ovoga prijedloga Zakona, koje će ministar financija donijeti u roku 60 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona.

Do donošenja novih podzakonskih propisa i dalje će se primjenjivati postojeći provedbeni propisi, jer bi inače nastala pravna praznina u svezi s provođenjem zakonskih zadaća.

Uz članak 11.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo hrvatskog Sabora da izradi pročišćeni tekst Zakona o sprječavanju pranja novca.

Uz članak 12.

Predlagatelj predlaže da ovaj Zakon stupi na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, ali da se počne primjenjivati od 1. siječnja 2004. To iz razloga što se novim obveznicima iz članka 2. ovoga Zakona te drugim subjektima iz članka 7., koji se po prvi put pojavljuju kao obveznici i subjekti koji provode određene mjere i radnje u prevenciji pranja novca treba se dati dovoljno vremena da se pripreme za praktičnu primjenu ovoga Zakona i provedbu podzakonskih propisa kroz edukaciju od strane Ureda.

Nadalje, predviđeno je da se istovremeno s početkom primjene ovoga Zakona uspostavi i on-line obavješćivanje Ureda o transakcijama putem elektronskog obrasca od strane obveznika.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MJENJAJU ODNOSNO NADOPUNJUJU

ZAKON O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA

Sprječavanje pranja novca

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom propisuju mjere i radnje u bankarskom, novčarskom i drugom poslovanju koje se poduzimaju radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca.

(2) Pranjem novca, u smislu ovoga Zakona, smatraju se sva činjenja i nečinjenja radi prikrivanja izvora protupravno stečenog novca te korištenja protupravno stečenog novca za obavljanje dopuštene djelatnosti ili stjecanje imovine na zakonit način.

(3) Protupravno stečeni novac, u smislu ovoga Zakona, jest svaki novac (domaća valuta, devize i druga sredstva plaćanja) pribavljen na protupravni način te druga imovina (prava i stvari) pribavljena protupravno stečenim novcem.

(4) Mjere i radnje za otkrivanje i sprječavanje pranja novca poduzimaju se pri ulaganju, preuzimanju, zamjeni, raspačavanju novca, pri sklapanju pravnih poslova kojima se stječe imovina te ostalim oblicima raspolaganja novcem i drugom imovinom što mogu poslužiti za pranje novca (u daljnjem tekstu: transakcije).

Obveznici provedbe mjera

Članak 2.

(1) Pravne osobe i odgovorne osobe u njima te fizičke osobe koje su obvezne poduzimati mjere i radnje radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca u skladu s ovim Zakonom (u daljnjem tekstu: obveznici) jesu:

- banke i štedionice,*
- investicijski fondovi i društva te druge financijske institucije,*
- organizacije ovlaštene za vođenje platnog prometa (Zavod za platni promet, pošta i dr.),*
- Hrvatski fond za privatizaciju,*
- društva za osiguranje,*
- burze i ostale pravne osobe ovlaštene za obavljanje poslova u svezi s vrijednosnim papirima,*
- mjenjačnice,*
- zalagaonice,*
- igračnice, automat-klubovi, organizatori igara na sreću, prigodnih robno-novčanih lutrija, tombola i drugih igara na sreću.*

(2) Obveznicima, u smislu ovoga Zakona, smatraju se i druge pravne osobe, trgovci pojedinci, obrtnici i fizičke osobe ako obavljaju djelatnost u svezi s poslovima primanja novčanih depozita, prodaje i kupovine dugovanja i potraživanja, upravljanja imovinom za treće osobe, izdavanja platnih i kreditnih kartica i poslovanja tim karticama, leasinga, organizacije putovanja, prometa nekretninama, umjetninama, antikvitetima i drugim predmetima veće vrijednosti te poslovima obrade plemenitih kovina i dragulja i njihova prometa.

Način identifikacije stranke

Članak 5.

(1) Obveznik utvrđuje identitet fizičke osobe koja traži transakciju uvidom u osobne isprave (osobnu iskaznicu ili putovnicu ili drugu odgovarajuću javnu ispravu), utvrđujući pri tome ime i prezime, adresu prebivališta ili boravišta, jedinstveni matični broj građana te podatke o ispravi na temelju koje je utvrđen identitet stranke (naziv i broj isprave te tijelo koje ju je izdalo).

(2) Ako obveznik obavlja transakciju za pravnu osobu, utvrđuje identitet osobe koja za pravnu osobu traži transakciju u skladu sa stavkom 1. ovoga članka te naziv, sjedište i matični broj pravne osobe koja traži transakciju.

(3) Ako obveznik utvrđuje identitet stranca, uzima osobne podatke iz njegove putovnice ili drugih javnih isprava.

(4) Obveznik prilikom transakcija iz članka 4. stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona mora zahtijevati od stranke izjavu o tome traži li transakciju u svoje ime ili u svojstvu punomoćnika.

(5) Obveznik mora od stranke tražiti punomoć ako stranka zahtijeva transakciju u svojstvu punomoćnika.

(6) Za transakcije iz članka 4. stavka 2., 3. i 4. ovoga Zakona identitet stranke utvrđuje se u skladu sa člankom 6. stavkom 3. ovoga Zakona.

Prikupljanje podataka o transakciji

Članak 6.

(1) Obveznik mora u slučajevima iz članka 4. stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona prikupiti podatke o transakciji.

(2) Podaci o transakciji koje treba prikupiti prema stavku 1. ovoga članka jesu:

- naziv, sjedište i matični broj pravne osobe te ime, adresa i jedinstveni matični broj građanina - fizičke osobe kojoj je namijenjena transakcija,*
- svrha transakcije,*
- nadnevak i vrijeme transakcije,*
- iznos transakcije,*
- način obavljanja transakcije i*
- valuta u kojoj se obavlja transakcija.*

(3) Stranka će sama za transakcije navedene u članku 4. stavku 2., 3. i 4. ovoga Zakona popuniti izjavu i dati obvezniku sve podatke o kojima po ovom Zakonu isti mora obavješćivati Ured.

Odbijanje obavljanja transakcije

Članak 7.

Obveznik će odbiti obaviti transakciju iz članka 4. stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona ako ne utvrdi podatke iz članka 5. i 6. ovoga Zakona ili ako osoba u svojstvu punomoćnika ne pruži valjanu punomoć.

Obavješćivanje Ureda

Članak 8.

(1) Obveznici moraju obavješćivati Ured o svim transakcijama iz članka 4. stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona na način i u rokovima predviđenim ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima, dostavljajući mu podatke iz članka 5. i 6. ovoga Zakona.

(2) Obveznici moraju obavješćivati Ured i o transakcijama koje odbiju obaviti u skladu sa člankom 7. ovoga Zakona. U tome slučaju uz obavijest moraju dostavljati i podatke koje prikupe u svezi s takvim transakcijama.

(3) Obveznici moraju telefonom, telefaksom ili na drugi primjeren način obavješćivati Ured prema stavku 1. ovoga članka prije nego što obave transakcije te naznačiti rok kada će ih obaviti. Ako obavijest ne dadu u pisanom obliku, učinit će to naknadno, a najkasnije u roku od tri dana. Obveznik i Ured moraju izraditi zabilješku o obavijesti koja nije dana u pisanom obliku.

(4) Ako zbog naravi transakcije nije moguće o njoj obavijestiti Ured prije njezina obavljanja, obveznici to moraju učiniti najkasnije 24 sata nakon obavljene transakcije.

(5) Način i rokove obavješćivanja te način vođenja popisa o prikupljenim podacima iz članka 4., 5. i 6. ovoga Zakona propisat će ministar financija.

Nadzor nad provedbom Zakona

Članak 22.

Nadzor nad obveznicima koji moraju postupati prema ovome Zakonu obavljaju Ministarstvo financija i Narodna banka Hrvatske.